

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри
економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № 1 від 28 серпня 2024 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

2024-2025 н.р.

Лекції: за розкладом

Практики: за розкладом

Галузь знань	– 07 Управління та адміністрування
Спеціальність	– 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітні програми	– Управління фінансами, банківська справа та страхування
Освітній рівень	– перший рівень (бакалавр)
Цикл підготовки	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	– 6
Семестр	8
Сторінка курсу в MOODLE	

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу- <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Викладач:

Лектор: Овчиннікова Вікторія Олексіївна (доктор економічних наук, професор), Контакти: e-mail: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua
Години прийому та консультації: кожен понеділок з 12.40-14.00 Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 5 поверх, 505 аудиторія.
Веб сторінка курсу: http://do.kart.edu.ua/ Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua



СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

2024-2025 н.р.

денна форма навчання

Лекції: за розкладом

Практики: за розкладом

Викладач:

Лектор: Овчиннікова Вікторія Олексіївна

Контакти: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 12.40-14.00 понеділок

Термін «Стратегія» (дав.-гр. *στρατηγία*, дослівно страта тегів – ранг вищого керівника військовими підрозділами які мають марку, тег, прапор, знак та пов'язується з талантом управління стратега - полководця вищої страти) був запозичений в економічну науку з військового мистецтва та в широкому розумінні означає мистецтво керівництва суспільною боротьбою, загальний для очільника і деталізований в процесі управління план певної діяльності з ведення цієї боротьби, який є незмінним в своїй основі, охоплює тривалий період та направлений на досягнення головної, складної цілі.

Необхідність використання основ військового мистецтва для економічних систем, й перш за все підприємств, була пов'язана з загостренням конкуренції як на внутрішніх, так й міжнародних ринках товарів і послуг, що визначалася нестабільністю ринкового середовища, неповнотою інформації про його майбутній стан і вплив на підприємство. Конкуренція за своєю суттю є боротьбою суб'єктів господарювання між собою за зайняття найбільш привабливих позицій у відносинах з постачальниками ресурсів, існуючими та потенційними споживачами з метою отримання максимального прибутку при мінімальних витратах.

Сьогодні стратегію підприємства можна розглядати як довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов середовища план дій, який супроводжується постійним аналізом та моніторингом в процесі його реалізації та спрямований з певною метою на досягнення успіху в кінцевому результаті.

Основою успішної реалізації стратегії діяльності сучасного підприємства, спрямованої на досягнення суттєвих конкурентних переваг, є формування стратегічного мислення персоналу на всіх ланках ієрархії управління ним, яке полягає у здатності приймати оптимальні рішення, пов'язані з майбутнім функціонуванням підприємства, постійно узгоджувати поточну діяльність із стратегічними цілями, забезпечувати адаптацію підприємства до змінюваного зовнішнього середовища шляхом формування та реалізації ефективних стратегій діяльності.

Предметом дисципліни «Стратегія підприємства» є методологія розробки стратегії підприємства, вивчення методів і прийомів формування його місії, стратегічної мети і довгострокових цілей та вироблення раціональних шляхів їх досягнення в умовах нестабільності середовища та неповноти інформації про його майбутній розвиток.

Основними завданнями вивчення даного курсу є засвоєння загальних теоретико-методологічних засад розробки стратегії і вибору стратегічних альтернатив; розгляд стратегічного планування в системі управління підприємством; ознайомлення із сучасним станом і напрямками формування та реалізації стратегії діяльності підприємств; набуття практичних навичок формування стратегії на всіх її етапах – вивчення середовища, визначення ролі, цілей, стратегічних альтернатив, вибір і реалізація стратегій; набуття навичок стратегічного мислення.

Заплановані загальні компетентності (ЗК), фахові компетентності (ФК) та результат навчання (РН):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного

розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обгрунтовані фінансові рішення.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Середовище, в якому діють підприємства в Україні, характеризується нестабільністю і непередбачуваністю. Україна вже давно стала на шлях ринкових відносин. А будь-який ринок характеризується слабкою передбачуваністю умов зростання і розвитку підприємства. Крім того, в Україні внаслідок суттєвих прорахунків у проведенні реформ, особливо в економічному розвитку держави (наприклад відсутності державної програми розвитку промисловості), і в зв'язку з тим, що ринкові відносини ще не набули досконалої форми, непередбачуваність середовища є до певної міри навіть загрозливою для виживання та зростання підприємств будь-якої галузі. Тому необхідність стратегічного планування і стратегічного управління підприємствами є сьогодні основою для забезпечення їх конкурентоспроможності, особливо в умовах відкритості національної економіки. Отже, спеціаліст з економіки, який володіє принаймні елементами стратегічного планування і управління, розуміє його стратегічний контекст та вміє дібрати форми та методи його забезпечення, сьогодні вкрай необхідний сучасному підприємству.

Курс «Стратегія підприємства» відноситься до блоку дисциплін вільного вибору студента підготовки бакалаврів зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Реалізація цієї задачі висуває відповідні вимоги до підготовки навчально-методичного забезпечення курсу, у тому числі й підручника, серед яких основними є: відповідність змісту освітньо-професійній програмі стандарту вищої освіти, простота засвоєння та зрозумілості матеріалу, логіка побудови змісту, можливість самостійно набути необхідні компетенції для їх реалізації у практичній діяльності.

Методи навчання

Лекції-візуалізації, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання.

Організація навчання

Цей курс дає студентам можливість отримати необхідні знання з формування місії та цілей функціонування підприємства; із застосування сучасної методології проведення аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства; розробки стратегії і вибору стратегічних альтернатив; методики оцінки обраної стратегії в контексті забезпечення досягнення стратегічних цілей; складання стратегічних планів діяльності підприємства та їх деком панування; методології оцінки реалізації обраної стратегії та контролю за етапами її реалізації.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії.

Курс супроводжується текстовим матеріалом і презентаціями. Аспіранти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки індивідуальних завдань.

Теми курсу

- ТЕМА 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепцій
- ТЕМА 2. Стратегічний контекст підприємства
- ТЕМА 3. Визначення місії та цілей підприємства
- ТЕМА 4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства
- ТЕМА 5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства
- ТЕМА 6. Корпоративна стратегія підприємства
- ТЕМА 7. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства.
- ТЕМА 8. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства.
- ТЕМА 9. Стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- ТЕМА 10. Альтернативність у стратегічному виборі.
- ТЕМА 11. Стратегічний контроль та оцінка виконання стратегії.

«Стратегія підприємства»/ схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають виконання завдань і вирішення проблемних практичних ситуацій та презентацію індивідуальних завдань. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно

поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку лекційного або практичного заняття.

Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

- 1) Роль планування в системі управління сучасним підприємством в умовах невизначеності оточуючого середовища.
- 2) Визначення взаємозв'язку між стратегією та організаційним розвитком підприємства
- 3) Конкурентні стратегії підприємства, передумови, переваги та ризики їх застосування.
- 4) Взаємозв'язок розробки функціональних стратегій

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

	К-ть Годин	Тема лекції	К-ть Годин	Тема практичних, лабораторних занять
1	2	1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепцій (еволюція концепцій планування, роль прогнозування у плануванні діяльності підприємства)	2	Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні
2	2	2. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепцій (зміст і призначення стратегії підприємства)	2	Використання кількісних і якісних (експертних) методів прогнозування у стратегічному плануванні
3	2	3. Стратегічний контекст підприємства (стратегічний план і потенціал підприємства)	2	Визначення напрямків впливу факторів макросередовища на діяльність підприємства
4	2	4. Стратегічний контекст підприємства (розроблення стратегії та структура управління підприємством)	2	Визначення напрямків впливу факторів мікросередовища на діяльність підприємства
5	2	5. Визначення місії та цілей підприємства	2	Формулювання місії та побудова «дерева цілей»
6	2	6. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства (аналіз галузі та конкуренції в ній)	2	Побудова матриць можливостей і погроз. Складання профілю зовнішнього середовища
	2	7. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства (реагування підприємства на зміни зовнішнього середовища)	2	Визначення співвідношення можливостей та загроз зовнішнього середовища, що впливають на діяльність підприємства

8	2	8. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства (функціональний аналіз підприємства)	2	Визначення співвідношення сильних та слабких сторін діяльності підприємства
9	2	1 модульний контроль		
10	2	9. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства (характеристика методики SWOT-аналізу)	2	Розробка стратегії діяльності підприємства на основі SWOT-аналізу його діяльності
11	2	10. Корпоративна стратегія підприємства (загальна характеристика, стратегія інтеграційного зростання)	2	Використання матриці Бостонської консалтингової групи (БКГ) у портфельному аналізі для формулювання корпоративної стратегії підприємства
12	2	11. Корпоративна стратегія підприємства (стратегія диверсифікаційного зростання)	2	Використання матриці МАК Кінзі у портфельному аналізі для формулювання корпоративної стратегії підприємства
13	2	12. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства	2	Обґрунтування вибору конкурентної стратегії діяльності підприємства
14	2	13. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства	2	Розробка функціональних стратегій підприємства
15	2	14. Стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства	2	Використання методу SPACE-аналізу при стратегічній діагностиці підприємств малого та середнього бізнесу
16	2	15. Альтернативність у стратегічному виборі	2	Стратегічний контроль та оцінка виконання стратегії
	2	Разом	30	Разом
17	2	2 Модульний контроль		
		Залік		

Правила оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: виконання практичних завдань (усне і письмове опитування), відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, екзамен.

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	<u>Відмінно</u> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	<u>Достатньо</u> – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	<u>Незадовільно</u> – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	<u>Незадовільно</u> - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Студентам пропонується обрати один варіант тем для виконання індивідуального завдання у вигляді реферату і електронної презентації впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **40 балів до поточного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 25 до 15 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються.
- Студенти мають прорецензувати одну роботу іншого студента або групи впродовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

Теми самостійної роботи

В якості індивідуальних завдань передбачено написання студентами реферативної роботи за індивідуальними завданнями, що охоплює декілька найбільш важливих тем.

1. Концепції розвитку перспективного планування
2. Прогнозування та його роль у плануванні діяльності підприємства
3. Зміст та призначення стратегії підприємства в умовах невизначеності оточуючого середовища
4. Стратегічний план діяльності підприємства та його складові
5. Взаємозв'язок між розробкою стратегії та структурою управління підприємством
6. Інформаційне забезпечення процесу розробки стратегії на підприємстві
7. Мета аналізу зовнішнього середовища, його основні складові та типи
8. Реагування підприємства на зміни зовнішнього середовища
9. Діагностика внутрішнього стану підприємства
10. SWOT- аналіз як етап стратегічного планування, його переваги та недоліки
11. Місія як основна мета функціонування підприємства
12. Загальна характеристика корпоративної стратегії підприємства
13. Застосування портфельного аналізу в сучасних умовах господарювання

14. Використання матричних методів формування корпоративної стратегії підприємства
15. Застосування моделі Бостонської консалтингової групи, її переваги та недоліки
16. Призначення, переваги та недоліки моделі General Electric / McKinsey
17. Застосування матриці життєвого циклу бізнесу (модель Артура де Літла), її переваги та недоліки
18. Особливості стратегічної діагностики й оцінки підприємств середнього та малого бізнесу
19. Стратегічне управління диверсифікованими підприємствами
20. Загальна характеристика ділової стратегії та визначення конкурентних переваг підприємства
21. Модель розробки стратегії бізнесу М. Портера
22. Конкурентне середовище та його вплив на формування базових стратегій конкурентоспроможності підприємств
23. Типи функціональних стратегій, їх загальна характеристика
24. Організація процесу розробки функціональної стратегії
25. Стратегічні альтернативи та умови реалізації стратегії
26. Застосування експертних методів у стратегічному виборі
27. Управління стратегічними змінами на підприємстві
28. Організаційна структура підприємства як об'єкт стратегічних змін
29. Завдання стратегічного контролю та оцінка виконання стратегії
30. Проблеми та перспективи розвитку стратегічного управління на підприємствах України

Практичні заняття:

Оцінюються за виконання завдань (до 40 балів), ступенем залученості до вирішення ділових ситуацій (до 20 балів).

Залік:

- Студент отримує залік за результатами контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100.
- Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на іспиті, відповівши на питання викладача.

Викладач:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (<https://kart.edu.ua/staff/ovchinnikova-vo>) – лектор з стратегія підприємства в УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством в УкрДУЗТ у 2018 році. Напрямки наукової діяльності: стратегічне управління підприємством, економічна діагностика, економічне управління підприємством, економічний аналіз, економіка роботизованих технологій, забезпечення ефективності інноваційної діяльності, управління розвитком залізничного транспорту.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>